

КӨКТÄН ЭЛДÄ

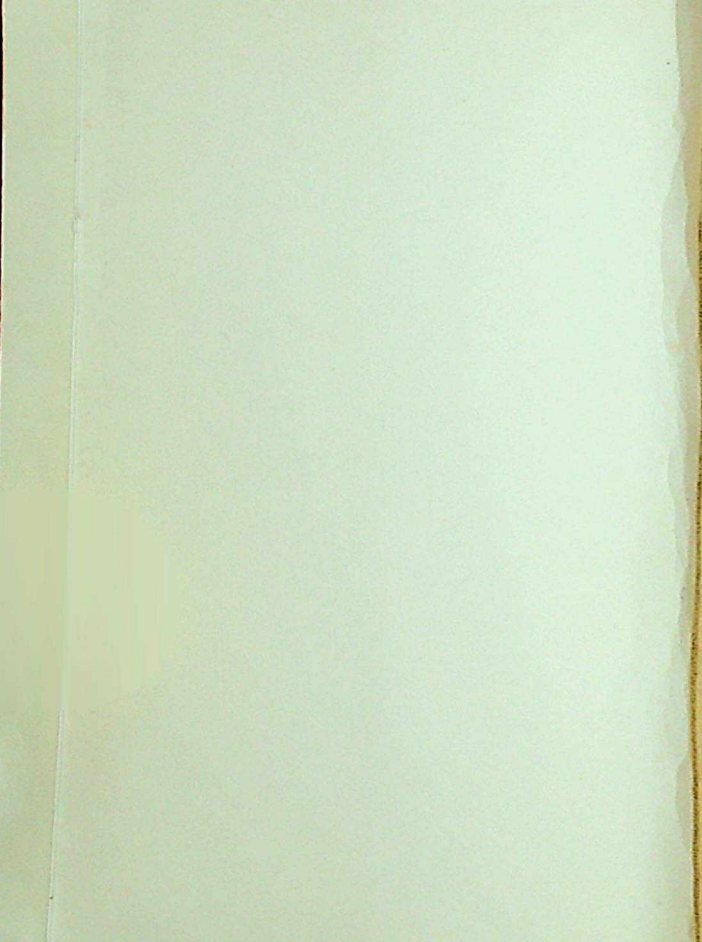
-3353-

МАНА ЦАГИН
Г Ä Р Д Н Р

ХАЛЬМГ ГОСИЗДАТ ♦ ЭЛСТ—1940

W

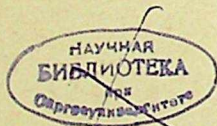
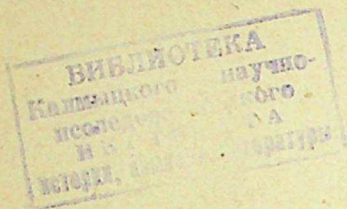
K 339

КӨКТАН ЭЛДӘ

М А Н А Ц А Г И Н
Г Ä Р Д Н Р

СТИХС

ХАЛЬМГ ГОСИЗДАТ
ЭЛСТ — 1940

288533

ЛЕНИН—СТАЛИН

МӨНЪКРХ НЕРН

Мөнъкрх ўрн
Ленинә нерн
Мана голта
Зўркид бәәнә.

Мандлх нарн —
гарсн орн
Москва голта
СССР дўнъгәнә.

Ўрн орчлнъгин
Ленин гарсн
Ўлгўр болад,
Коммунизм ишкв.
Ўнтә Сталин
чикднъ бәрсн
Ўўлдвр болад,
Социализм делдв.

Ленинә уха танъдж
Кўмн иткснъ
делкәд ил,

Лавта диилхиг меддж
 омаран зүткснь
 тосхачир мел,
Нерн Ленинэ гарч
 мөнъкрхиг эрсн
 нег дуута баяцханэ!
Нарн шиньг социализмд ирдж
 Сталинтэ джиргъсн
 Олн делгү көдлцханэ!

* * *

Мөнъкрх үрн—
 Ленинэ нерн
Мөнъкин мандан
 баях болтха!
Мандлх нарн
 гарсн орн
Москва олдан
 джиргъдж дүнъгятхэ!

Э л с т,

СТАЛИН—АЛДР ОРНА НАРНТ
(д у н)

Ончта өдр
ирх даруд
Оли Советд
депутат илгэх,
Энъгин оли
үрдүд дунд
Энъкр вождь
манд сунъгыгдх—

Сталин—алдр нерн,
Болдас бүтси үрн!
Хальмгин Верхови Советд,
Хурц сән депутат.

Депутат мана
болтха гидж
Делгү СССР
дууган күргнә,
Алдр орна
нарнт гидж
Ачлдж танар
ду дуулна—

Сталин—алдр нерн,
Болдас бүтси үрн!

Хальмгин Верховн Советд
Хурц сән депутат.

Нари гигъад
олн келдг,
Нери эндр
манла хамдан,
Көк теegt
социализм делддг
Колхозникин депутат
күндтә мандан—

Сталин—алдр нерн,
Болдас бүтсн үрн!
Хальмгин Верховн Советд
Хурц сән депутат.

Байрин ханлт
ду дуулад,
Бидн өмөрән
мөнъкин йовх,
Баатр болд
партән гардад,
Большевик Та
коммунизмүр залх,—

Сталин—алдр нерн,
Болдас бүтсн үрн!
Хальмгин Верховн Советд,
Хурц сән депутат.

А а д р х н, 1

СТАЛИН

(д у н)

Социализмд джиргъсн
мана

Советин хальмг хурцхав.
Седклинь байрлулсн,
эврă

Сталиндан мендан илгăцхăв

с т и х:

Тăрăн, мал, загъсн
Тег, тенгсăр дүүрч.
Түрүг хальмг бăрсн белгтă
Танд ирв үр С т а л и н

д у н:

Алtn СССР—орн
Алдр чидлăр делнă,
Амгъулнъ мана нарн
Ачта Сталин зална.

с т и х:

Лавлдж мана үрд
Ленинă сургъмджиг авв.

Инъг чини сүрд
Иим болцхав С т а л и н.

д у н:

Нерити тана Сталин
Нар сольм герлтї
Дурта танд Сталин
Дүрклси хальмг лавта.

З а б а й к а л ь е, 1940

МИНИ БАЙР

Өсх, сунхдм күрсн
Өнр СССР-м чидлtä!
Эндр хөр күрсн
Өлчр баатрин бääдлtä!

Хөрн джилин
 өөнин нүүрт
Хадата Конституцнь
 илткгддж мандлна.
Хамг äмтнä
 нарнь сүүрт
Хäлäдж Сталин
 маниг зална.

Күцäд бäрсн
Көдлмш чи
Конституц дотр!
Кегъäд тосхсн
Конституц чи
Цöөгъäс күүдр!

Джиргълär ирсн
Джилм, хөрдгч өөнм—
Манъгъсас баатр!

Джиргъад суусн
Джиргълтӕ тосхачрм
Сталинтӕгъӕн алдр!

* *
* *

Дигтӕ джил болсн
Дӕмбр Конституц чамар,
Делгӕдӕн ССРС ӕргх!
Диилвртӕ сӕн тосхачиран
Дегц бидн цугъар
Деед Советдӕн сунъгъх!

Ода болх сунъгъвр
Олна кӕлӕсн байр:
Орлцх тӕр сунъгъврт
Онц м и н и б а й р!

Ӕ ӕ д р х н, 1937

ХӨРН ДЖИЛ

К о м м у н и з м и н х а а л г ъ а р

Амтнă джиргъл хăăдж
Алти шивă босхсн,
Арăсăн орнд батрулдж
Ачта сургъуль голлсн,

Гăрд Ленин залад,
Гурви революц кесн,
Болд Сталин гардад,
Батлдж тавлад зогсасн,

Коммуна партин
алдр отряд
Кӧдлмшч класс
баячудла ноолдсн,

Кӱ цокад
тиикд кӧӧгъăд,
Кӱндтă Советин
йосан авсн,

Арви доладгч
джил билă.
Орчлнъгин зургъана
нег хӱвд болла.

Ончта Советин
Союз тегәд болла.

* * *

Кезәнә Лермонтовин шалгъсн
Киртә Арәсә

ода уга!

Көдә эргәд нүүдг

Киртә хальмг

ода уга!

Цö төмрәр цутхсн

Цергнь белн

— хортнур,

Цәклгънәс хурдар гүүсн

Цуснь нерн

— джиргълүр,

Ўрд энд өсдж

Ўнн седкләр көдлдг,

Ўүлдвр ик болдган

Ўзүләд олд бәрүлдг,

Бәәнә эндр манад:

Билг, эрдмиг сурсн

Байрта Советин күн!

Бәәнә эндр манад:

Большевикин чидләр бұрдсн

Батта Советин йосн!

Батта йос бәрдж,
Байрта джиргълд орлцдж—
Хальмг чигн әдл
Хөрдгч өөнд ирв!
Хурц Советин медл
Хамдан социализмд күрв!

* *
*

Джирлгъәнъ социализмлә урлдсн
Нарта өдр сәәхн.
Джиргъад ода дуулсн
Ниич колхозникуд сәәхн.
Джиргъләр хөр кесн
нертә Октябрь сәәхн.
Джиргъад, байрлад ирсн
ноябрь эндр сәәхн.

* *
*

Сәәхн тоотин нарн—
Советин мана орн!
Бәрлдүләд огснъ Ленин!
Батлдж делдснъ Сталин!

Өмн-Тоост, 1937

II. ГÄРДНР. УЛАН ЦЕРГ. З Ё Р К Н

МАНА ЦАГИН ГÄРДНР

ЧКАЛОВД, КОККИНАКИД БОЛН ГРОМОВД

Кезäйñ шовун гäрдир:

Уул хайааг нисдг —

Уул хайааг буудг — байаг
(х. ул.)

Мана цагин гäрдвр:

Полюс хайааг нисдг,

Джиргъа хайааг буудг болдг.
(К. э.)

Санснь күүсн
гäрднр бeлдв.

«Старт» авсн
гарч нисв.

«Чидх үрд
күүцäх» — гидж

Медх болд
партнь кeлв.

«Чидл мана
Диилх» — гидж

Мöсн далагъур
Эдн зöрв.

Деер, нарна на
Далвагнь гилвкäд үзгднä.

Дор, Москва мана
Дүрклдж бахтад хяләнә.
Америкийн хол орн
Арвн миньгън гар
Ардк полюсин киисн
Арктикийн нислгънәс күчр

Зөрдж үнүн тал
Кесг ухан йовла!
Засгдлж эс мел
Күмнъ чидлд болла!

Зуг СССР хөртә!
Зүркнъ партий голта!
Занднас бат сүртә!
Зөрәд оддг үрдтә!

„Нисдж Москвагъас“—гидж
Нарт делкәд сонъсгдв.
„Нертә нислгъмб!“—гидж
Ниргдж өврәд шуугв.

Хар үүли
 улм гүддж
Хооран талан
 Тулдж нигтрнә.

Хур, борагъар
 Мел бүтдж
Харнъгъурч чиг
 Мөнъкинд орна.

Шүўснь хатдж
 төмр болсн,
Ширнь гилвкдж
 Нар сольсн,
Зүркнь болдж
 гәрди́р суусн
Зәльн немдж
 Цәклгә́р падрсн,
Мана цагин
 төмр шовун
Мөләлдә́д дотрнь
 түнд ниснә
Мөнъкинд хаалгъ
 Күмнд гаргъхар
Мергн сургъулин
 чинр ўзүлнә.
Ўўлиг цумлдж
 цань гарад,
Ўўли деерәггә́р
 делә́д йовв.
Ўнтә СССР-нь
 арднь мандлад,
Ўзгддж э́дниг
 седклинь байрлулв.
Шаргъ нари улм
 Шатах дүнъгә́р хәләв.
Шин бәә́дл социализм
Шишлнъ тө́рски́рнь налав.

Омнәнъ, пѳлюсѳд хѳлѳхнъ
Оѳрдѳд ирдѳ йовна.
Оѳр баатрмудла мендлхѳн
Оѳгн-полюс санна.

„Мендлѳя баатрмудла—гидѳ
Мѳсн полюс белдв.

„Мендвт“? Менд!“—гилдѳд
Манахс цааран гарв.

Америкин газр болад,
Алтн тѳрскнъ холдв.
Артк далаг гатлад,
Арнзлин хурдар одв.

Баранъ ѳзгдѳд,
Баатрмуд аашна.
Баячуд ѳѳмлѳд,
Басгдджах шинджтѳ.

* * *

Болд Сталин гардсн
Бат СССР хѳртѳ!
Бѳрдѳ дѳжиргѳлиг илтксн,
Баатрмуд туурхнъ лавта!

Эрднинхн, 1937

Э Л А

Ў р Л е в а н е в с к

Элă ики деер
Эргăд делăд ниснă.
Эн халунас зулсар
Серўн агъарар киилнă.

Эн бăăдлинь ўзăд,
Эндăс би бахтув,
„Элă“—гидж хăăкрăд,
„Эмўгăн“ ас“ гивв.

Нарн дорагъар орад,
Нааран нанур ѳѳрдв.
Нўрдж ѳѳрм ирăд,
Нанд игдж келв:

„Урн эеджин кѳвўн
У цагин ўрнч!
Ухан, сургъулăр кесн
Унх агъарин мѳртăч!

Чи нанд бахтхар
Чееджл эн керг,

Омгта эврәннь чидләр
Орчлнъ цугтнь эрг!“

Игдж элӓ келчкӓд,
Ики деер нисв.
Элӓн келсн ўгд
Элдв кевӓр ханвв,
Ард, ардаснь цувад,
Агъарин кўлгўд цервнӓ.
Ар далаг гатлад,
Арви минъгъӓд * ниснӓ.

* * *

Кўмн орчлнъгин аргъиг
Кўчтӓ СССР олзлх!
Кўчи мана дуриг
Кӧдлмшч класс медх!

Х а л ь м г и н м а л и н с о в х о з,
1935

* Минъгъӓд дууцад.

ДЖИВРТН

Джирлгъан кеер джирлзсн
Джиргъллӕ кӕӕлддж урдна.
Джилкддж деер делсн,
Дживртн сӕӕхн ӕӕмнӕ

Кенъксн...
Кӕк ногъань агъар,
Ке...
Кецӕ сӕӕхн хавр,

Ода кӕӕрк кеердж
Ончта бӕӕдлӕрн ӕзгднӕ.
Эргӕлӕд гӕӕххлӕ ирдж
Энъкр ухан тоолгдна:

„Кецӕ сӕӕхн тоотиг
Кегъӕд гӕӕххд зӕӕлгъдж,
Кирцӕд медх тоотиг
Кӕӕнӕ уханд даалгъдж.

Заячм чи джиргълд
Кӕӕг цутхджч“ — гих
„Зӕрхдм чи хурцд
Кӕӕг ӕӕдӕджч“, — гих.

Бичкидән бахтлав—
Би диилвртә шовунд.
Бас башрдлав—
Биидән дживр угад.

Тигдж саенс цаг
Теркә багъин үүл.
Тасрха күүнә джиргълиг
Таньсм ода ил.

Хальмгин көк тсегәс
Хәләхлә, деер агъарт,
Харада болдж үүнәс
Харлдж машин нисәд,

Күүнә үри залдж
Көөлддж дживртилә наадна.
Күүнә ухан давдж
Кесн дживрәри делнә.

Күүнә дживр кецү
Күдр цөөгъәс бүтсн
Күмнъ джиргъл гатлгъу
Күцдж эндр тогтсн.

Эн күмни
Джиргълиг үзүлсн

Гардир Ленин

Эцк болдж

Маниг кӧтлсн

Энъкр Сталин

Күмни тууджд ордж келгдх!

Кесг уйд кӱрч, мӧнъкрх!

А а д р х н, 1936

ХАСАН НУУРИН ЦА

„Урал“—гисн ä
Улм, улмар немв.
Улан Цергин ца
Усчдж самурай өөмв.

Өөмсн теднä усн
Өрмгтä күүшär дүүрв.
Өрчäsнь гарсн цусн
Өрмтүлдж нууриг зуурв.

Хортн өвдггдж уулäд,
— Хайя, ноолдагъан!—гив.
Хойр госан тääлäд,
Хурдар гедргән гүүв.

Тигдж диилснä хөөн
Тугиг Заозернд хатхла.
Тов, танкар көн,
Тедниг бүслдж атхла.

Э л с т, 1938

ХАЛХИН ГОЛИН ӨӨР

Халхин голин

өөр

„Уха“ тунъгъагъад —

Хортн тер

хавчхлэдж хэләнә.

Хасана шавин

өөр

Хархалгъдж онъгъалгъсн

Хэвргътә тер

Бирдир бәәнә.

„Керго“ — гих аргъго

Күзүндән цевтә

Көдлмшчириг

үкләд тұлкәд,

Япона гартк Манчджуго

Ял багъ әмтә

Ягъвчн түрүг

түкрәд,

Ахр ухата

Аман анъгъачкад,

дәвр“ — гинә,

Ариэлинь тохата
Эн
Бодньгудас сүрдэд
теднь аянн.

Закан хату
Зерлг чонмуд
Мөлкэд орлдв,
Зүүлсн, согту
Зөргтэгъяр ирэд,
Манахсла бэрлдв.

Церн бууг атхсн
Церг дунд үзгдв.
Нүрдж өмөрән адгъсн
Күрдж хортнла бүллдв.

„Халхин Голин өөр
Харгъсн чи муультач,
Хатдж кевтх кеер
Хортн чи хүвтäch“—

Игдж эн келэд,
Ирс, ирсәрн мөлкүлв.
Цевләд авсн бийинь
Цүврүләд эн кевтүлв.

Үүрнрн хääкрдж зерглэд,
Үнтä Сталинд урадв.

Эн нери церглад,
Эцкин омгар сүрэдн.
Сталина нери гархла
„Старт“—авч
гäрднр нисв,
Танкс атак орхла
Тов хагърдж
эднүр асв.

Эн кевärн хагъад,
Элснлä хортиг хутхв,
Эргүлдж дäкн хагъад,
Энлүлдж деерäсн цутхв.

Сүртäгъär ирсн самурайн
Сумнь хамаран оч.
Согтугъар эн райн
Сүм эс олдж.

Үксн эднä цогцнь
Үмкäрдж тегäд кевтдж,
Салврси өрмгиннь ханцнь
Сүмстäгъән кеер өтдж.

Церн, Боова эднä
Нери гарч туурв.
Улан туг ордөнä
Ачд тедн күрв.

Эдн залу чидлән
Энъкр төрскдән өгсн,

Мөнък ачта бәәдлән
Медүлдж олдан үзүлсн,
Цумлад фронтиг ордг
Цергчирни үүрнр мөн!
Цамлад авад ирдг
Цергчир гидгти эн!

З а б а й к а л ь е, 1940

ДИИЛХ МИНИ ДУРН

Комсомолин хөрдгч өөн
Күчтә ик байрта!
Цацу көвүднѣ эн
Цергт мордхдан дурта!

Дурта эднә ура
Диилх сүрин ончта!
Социализмин уханд сура
Үедклнѣ әрүн агта!

Ачта эн үрдт
Андгъарлсн иньг бәәнә.
Алдр Советин орнд
Агсдж көдлхәр седнә.

Тигдж седгчирин неги
Төрскән харсхар гарв,
Харулчин андгъаран өгн
Хол Востокан орв.

Мана туурсн республик
Манурдж сәәхи дүнѣгәв,
Газр, уснѣ ик
Гәәхүлдж үнүг сергәв.

Энд, тендэн хэлэхинь
Эргүүлнэйдэн тосхачир көдлнэ,
Эрлэсн машинэ хурдиднь
Энхкр иньгэн санна.

Моньгълин Улан-Удэгъас
Мендэн эн бичдж,
Хөрдгч хонгтан түүнэс
Хол Востокан темцдж.

Илгэсн мендин бичг
Иньгинь таалхар гарч,
Бульглсн эн иньг
Билгэр келэд оркдж.

II.

Советин нег йирин
Саяхн өдр ирдж,
Байр деер байрин
Бичг асрад өгч.

Эн бичгиг бичснь
Энхкр үүнэ Мандж.
Илгэсн бичгинь умшснь
Иньг Делгринь сандж.

„Диилх минн дурн
Дүмбр төрскэн керглх!
Делгр, минн өрн—
Дурар йовдж цергх!

Хярънь тер Делгр
Харулч сян болсв
Хярд ирхлярн ур
Халхичи би умсв“.

Туруг умшсна хон
Тонрад зуркинь баав,
Тудл уга эн
Таалмджта бичган тавв.

„Диилх мини дурн
Думбр торскан халх,
Мандж мини орн
Менд ирхичи кулах.

Хярънь тер Мандж
Харулч болсндчнь бахтв.,
Хярд ирхлч иньгчи
Халхичи би умсв“.

Элст, 1938

МЕНД ИОВ

(д у н)

Нарн уладж сүүрлэд,
Намчлад сәәхн сууджана.
Наркомин приказ атхад,
Нәрхн шарм йовджана.

Итксн наркомин даалгъвриг
Иньг чикәр кӯцәгъич
Ирх хортна мөриг
Илткдж олад, хорагъич.

Торгън алчуричнь бәрәд,
Төгрә шаран хәләсв.
Туста сургъулән сурад,
Төвкүн отгтан үлдсв.

Байн-Джиргъл чини
Байртагъар ирхичн кӯләсв,
Сургъуль сурх газрчн
Селвгтә зәнъгән илгәсв“.

Нарн уладж сүүрлэд,
Намчлад деерән сууджана.
Наркомин приказ бәрәд
Нәрхн шарм йовджана.

Ч и т а, 1939

ЗҮРКНӐ ДУУЛСН ДУН

Бульгсн мини зүркн
Болх гидж зүтклӓ,
Багъчуд дундан кӧркхн
Биидчн дурлхар итклӓ.

Энъкр болдж бахтхч
Эклӓд иньг дуулхла,
Эврӓн чи багтхч
Эвинь хӓӓгъӓд таалхла.

„Итклтӓч“ — гидж...
Иим дӱнъгӓ болх,
Иньгч дурга олс
Ирх цагч керглх.

Керглх мини иньг
Кӱндтӓ Советин ўрдлӓ
Кӱӱкн чини оньг
Кӧглӱлсн тӱӱнӓ нернлӓ.

Тӱӱн нерн экдсн
Торгъвр ўзм бӓӓдлтӓ
Таслдж эс кӱӱндсн
Тӧӧнрдж йовх ӧньгтӓ.

Көвүн болв ухалдж
Күүкиг сандж сууна
Көркхи зүркинь таалдж
Келдж хаалгъдан дуулна.

Уси хар үснь
Уралан, хооран делсѣж,
Урсхси хойр нүднь
Уул гатцас хәләдж.

Бульгисн мини зүрки
Болх гидж зүтклә,
Багъчуд дундан көркхи
Биидчи дурлхар итклә.

Э л с т, 1938

МАНА МЕНД

Байкал
нуурин ца
Болд СССР-ин
миджя,
Япон
Манчджурин на
Иилгърдж
туган киискнә!

Эн тугиг үнд
Энькр үрднх хәрүлнә!
Эргүлнәднх тосхсн үлдд
Эмкәлддж хортнур
хәләлднә!

Кемр үнүнүр зөрхлә
Күрджнхнх мана тов!
Көөггәд хад орхла
Күрсән хорах төв!

Иим бат шивәггәс
Илгәсн харулчнрин белг,
ССС-ин дорд көвәггәс
Энькрәр одад келг,

Миджә хәләхиг
манд
Меддж даалгъв
энд!
Үнтә ээджир
танд
Үрдин халун
менд!

З а б а й к а л ь е, 1939

ЗҮРКНÄННЬ ДУРЛСН ЗҮРКН

Дурта мини зүрки
Дурлдж нег зүркнд,
Тернь бас көркхн
Төвкүн Хальмгин теегт,

Көк тенъгсин ца
Күүкн иньгт цокна
Цоксн түүнә ä
Цäклгънәгъär надн
сонъсгдна

* * *

Эн седклиннь медсн
Энъкр болхла
тер бääх!
Иткдж намаг таньсн
Иньг болхла
тер күләх!

* * *

Үүнә иньг энд
Үнтä шивä бәрх!

Хол Байкалин ца
Харвдж дääсиг дарх!

Хол газрт йовад,
Халун мендиг меддг,
Седкльн чамд тусад,
Сергäд хаяд дуулдг,
Эн көвүн тегäд
Энъкр чамагъан мартхй?
Уга! Ирх эргäд
Улан шарчн чамдан.

* * *

Эврä газртан бääгъäд,
Эрäläд бичгән илгäдг,
Седклинь тунд тусад,
Сергдж хаяд дуулдг,
Эн күүкн тегäд,
Энъкр иньгән хайхй?
Уга! Эн нигäд
Улан шаран күлэх!

Чита, Забайкалье, 1940

288533

III. ТӨРСКН. КОЛХО

МАНА МАЙ СÄÄХН.

Шаргъ нарн
 öördлж гарад,
Ширтдж бийärн
 хäläдж мандлна,
Шалу—ногъан
 ургъдж кöкрäд,
Шавшад теегärн
 дольгалдж наадна.

Эн öдр
 май мана
Эргäд хärү
 байрта ирв.
СССР күдр
 джиргъл олна
Элдү шивä
 Социализмән бärв.

Майиг хäläхинь
 маасхлздж инäv,
„Мендви?“—гихинь
 мандлджагъад келв:
„Орчлнъгин кöдлмшч
 улсин хäläсн

Ончта май
мѡнѣкинд мендв.
Омг авч
нер гарсн
Одн болдж
Цугтаднѣ ўзгднѣв.

— — —

Майиннѣ туг
байртагѣар делсгсн,
Мѡнѣкин джиргѣлиг
босхдж тосхсн,
Диилвртѣ СССР
ѡмн ѣовдж
Дѡрлдѣтѣ кевѣр
мел кѡтлнѣ.

Мана ўр пролетармудиг удлго
Мел баячуд даджрдѣ чадхго!
Казамдин онѣс таслх!
Кѡѡсн гесинѣ билцлх!

— — —

Мана май сѣѣхн
Маш элвг байрта!
Мана ўўрмўд диилхѣн
Медѣ, диилхнѣ лавта!

К а н у к о в о, 1937

— — —

БААЗР СТАХАНОВЕЦ

Асхн серүн салькн
Альвлдж өвсиг дольгалулв.
Селгäлдж öдpиг сольдг
Сö ардаснь харлв.

Суусн нарнь сүүрнь
Сегән улагъад бääв.
Сарсадж идсн хöнь
Сармтдж дарунь үзгдв.

Харнъгъу сöнь öөрдäд,
Холин баран тасрв.
Хöөнä шууган чанъгъдад
Хошан темцäд ирв.

Күцäд харнъгъурсн талнь
Кеерүлдж оддуд гилвкв.
Кевтхär седсн хöөднъ
Кевлгъäггән кевдж зогсв.

Дүнъ-дүлä, тагчг
Дүүрән уга харнъгъу
А чинъндж нохаснь
Äврхдж хаяд хуцна.

Эн аргъднь дассн
Эвтӓ хӧӧчнр хӓӓкрӓд,
Энд-тенднӓ гарсн
Эргдж хӓлӓснӓ ўзгдӓд,

Ӗргдж хаяд дуулад,
Ӗкӓдж бара харвв.
Ӗвр, ннигъин учрар
Ӗрӓлдӓлӓд сӧӧг оркв.

Гев-гентки хурдлад,
Гетдж кевтсн чон
„Гегӓнӓс ӧмн“ гисӓр
Гӓӓдж хӧӧнд орв.

Хӧӧчирт тодрха медгдӓд,
Хӧӧгъинӓ эргӓлӓд хӓлӓлгъв.
Нӓдӓн хортнд ширтсн
Нохаснӓ авад гарв.

Эн кевтнӓ кӧӧгъӓд,
Эджгод кӓргӓд хайв,
Эврӓ хӧӧндӓн ирӓд,
Эргн йовдж шинъшв.

Дарунӓ удл уга
Диилӓд ӧдр ирв,
Дееврӓн сӧ шамлад,
Делгӓдӓн цӓӓгъӓд гегӓтрв.

Хаврин нари гарад,
Халун эклӓд болв,

Хөд ус орад,
Худг хялагъад йовв.

Эн өдрин көдлмш
Эврә кемәри гарв.
Баазр бас кевтхш.
Бярәд, гардад келгүлв.

Экләд совхоз тогтахара
Эн кевәри көдлсндн
Кергтә гидж Баазриг
Кесг дәкдж мөрәллә.

Өмннә мал гихәс
Өвртә юмн уга—
Эндр Баазр өвгн,
Элвг, эдлвртә болв,

Дөрви бөдүн үкртә
Долан нәәмн хөөтә
Сәәнәр ода бәәнә:
— Совет өглә—гинә.

Сүүлд мөрәлгдхдән Баазр
Сүртәгъәр босдж ирв,
Седклин сән көрнәгәр
Селвгтә үг келв.

„Хавр, намр гиичксн
Үвл экләд ургъв,

Хамг малин төлнь
Ўлддж экаси маалхш
Хургъиг экаси салгъад,
Хошар талднь хәрўлв.
Хамднь дākād хōдән
„Хар газр“ орулв.

Тикд хадар кегъад,
Хōч болгънд даалгъла,
Темдгтā ик хургт
Хурадж келн тавлā.

Күрх газртан күртлнь
Киитн ўвл эклв.
Мостдж газр даруиь
Мал цодмар көрв.

Учрсн малан меддг
Ударник чинртā неридән
Ўвлии киитн шуургънд
Ўкўлл уга хадгъллав.

Түүнәси хавр болад,
Төлән малмуд авв.
Тәвси зура деернъ
Тәвн хургъ ўлўлв.

Би ода стахановцв
Бас намаг мōрāлджāнāt.
Болв, ода келхм:
Болд С т а л и н д м е н д!

Мини бас келгчм
Мини дахулсн багъчуд
Малчар сән болдж
Мөрәлгддж бас йовцхах!

Хальмгмалин совхоз, 1935

СОВЕТДАН ТООМСРТА ӨВ

Көгшн буурл Иджл бухдж
Көвәгъән цокад наадна,
Көөлдәд ургъсн багц күридж
Көкрәд сәәхн үзгднә.

Цагъан шовуд дахдж
Цол угагъар нислднә.
Цевр дуугъар чашкурдж
Цәклдж кермс өөмна.

Хаврин серүн өдрмүд
Хәләх дутмнь сәәхрнә.
Хама бишәснь үүрмүд
Харгъдж дотрнь күүнднә.

Энъкр цагин джиргълтә
Эн улс дотр,
Билг үзүлм онъгтә
Байрта сәәхн өдр,

Би бас йовад,
Бахтад телтр хәләвв,
Багъ зүркм цокад,
Билгәр хагъад дуулв.

Хүвтә цагим дун
Хуурин айсар джинънв.
Хәләдж түдүхнәс үнүгим
Хурсн улс оньгәлдв.

Өөрдәд тенднүр ирхинь
Өвгәрг улс болв,
Өнгин мөндән сонъсхи
Өөрнь ирәд суувв.

Болх ода сунъгъврт
Белдх үг күндджәцхәнә,
Деед Советин төрт
Дорас орлцхд бахтихана.

Кезәнък хаана йосиг
Күчрәр зоваснд уурлдна,
Цуг тер бәәдлиг
Цәәлгъдж хоорндан күүнднә:

Кезәнък йосн
Күчтәнъ билә,
Угәтәнъ хоосн
Үрүддж түрлә.

Байнь хотндан
Боднь болла.
Зәәснъгнь заргъдан
Зовлнъгар „тоола“.

Нойнь эргдж
Нутган шимлә,

Хань кѣѣдж
Хальмган нѣѣлгѣлѣ.
Кѣрч ѣдчѣ ѣмнѣс
Келх аргѣ уга, ~
Ам анѣгѣахла бас
Алдлдан мел уга,
Бѣрѣгѣин шѣдн малѣгѣяр
Балм кедж цокла,
Зугѣу зугѣудач ѣлчнр
Зуугѣадад тиикд бѣрлѣ —.
Игдж келсн ѣвгн
Ил дѣч кѣрч,
Келсн ѣгнѣ мергн,
Кесгиг ѣзѣд оркдж.
Нимгн хар чирѣнѣ
Нар ѣзсн ѣнѣгтѣ
Нѣднѣннѣ хурц харанѣ
Нѣр гаргѣсн бѣѣдлтѣ.
Эрс цагѣан шѣднѣ
Айс хѣѣдж ѣѣмнѣ,
Ѧмн голта зѣркнѣ
Ѧрѣн седклѣр байсна.
Тоолад нанд хѣлѣхнѣ
Тоомсрта ѣвгн болв.
Товчан ѣвгиг тѣѣлхлѣнѣ
Тѣѣнрдж орден ѣзгдв.
Ачлгдсн кѣгшн ѣвгиг
Амлдж неринѣ сурув,

Сурхла өвгн нерм—
„Салвга Хавтха“—гив.
Алдр Ленинә нерн
Алти делкәд туурсн,
Ачнь түүнә нарн
Амрлтиь СССР-т делгрсн,
Келн орсн көвүн,
Көл ишксн күүкн,
СССР-т боли делгү
Энъдән делкә келдг,
Гәрд—
Голта зүркн Октябрин,
Нарн
Нарт делкән пролетарин,
Ленинә нертә ордениг
Лавлад тигәд зүүсн
Өнъгтә-үнтә белгиг
Олн дундан хадгълсн,
Советдән тоомсрта өвгн
Салвга Хавтха болв,
Сурсим келдж өгн
Селвгәрн бийим буульв.
„Малч бидн үүрмүд
Москва хәләгъәд гарвдн,
Мөнък одн-Сталинлә
Мендлхәр седәд йоввдн.
Ирәд буухла Москва
Ирвскәс чидлтәгъән тәнүлв.

Ик Кремлин шивä
Ирси манигъән байрлулв.

Харгъхар бääсн Сталин
Халун седклäри мендлв.
Хальмг теегин гиичирән
Хäärtä орденär белглв“.

Игдж Хавтха келчкäд,
Инäгъäд öмнäсм маасхлзв,
Колхозин чидлиг тоолад,
Кевтнъ нанд медүлв.

Түүгинъ нанд санхинъ
Тамгърад öмнм үзгдв,
Толгъа деерäс хäläхинъ
Тоолгдм болдж медгдв:

Бöөргин „Киров“ колхоз
Бäähтәнъ ода лавта,
Булг метär өссн
Большевиетск ик чидлтä.

Адун мөрнъ хошлдж
Адгин бöөрг дүүрнä,
Адргин шар аратла
Альвлдж кööldäд öөгнä.

Хар газр күрч
Хомштан темäднъ таргълна,
Худжрта царнъгуд бүйäдж
Халун сальк өрнä.

Элвг сүүлтä хөднө
Эрдннх күрч тулна .
Эврä бөөргиг тегшлэд,
Энэдән сәәхн иднә.

„Шин балгъсна“ нань
Шургъу хош үзгднә,
Шар цоохр үкрмүднө
Шин бәәдләр хәрүлгднә.

Джиргълин халун уурт
Джирлгън урлддж наадна,
Джиргъад унәртсн теегт
Джиргълин булг хагърна.

Тер джиргълин байрт
Төрскнәмм нерн туурна.
Тег хальмгин байджад,
Тулдж малар дүүрнә.

* * *

Делгү сәәнәр көдлдж
Данъгин стахановцнр гарна,
Дорас багъчудиг өскдж
Дадмг өвгд сургъна.

Сургъад ирсн эндр
Селвгч өвгдин нерн,
Салвга Хавтха күдр
Советдән тоомсрта өвгн.

1938

* * *

ЭЭДЖДАН

Саатулдж ёсксн ээджм
Саналдн экрәд уульв,
„Сургъуләс ирвч“ гин
Сӯл герәсән келв:

„Дән-галв болдж
Дольгалдж орнчн дääвлә,
Делкә хойр әнъгрдж
Дурта йосан булалдла.

Эн уӯмән дотр
Ээджчн ёнчәр улдләв,
Арә гурвн наста
Энъкр чамагъан сәкләв.

Чамаг ёсхиг кӯләгъәд,
Чееджәр мел адгълав,
Зуг насм болад,
Зөвнъ дииләд ирв.

Эн сәәхн йосндан
Эврән йовдж джиргъ.
Олнаннь ачинь хәрӯләд,
Омгта кевәр көдл“.

Ончн бийим Өнр кесн
Советдән би бахтув,
Көкүл бийим кү кесн
Көгшн ээдждән келүв:

„Ээдж мини сонъсит,
Энъкр үрнәннь келсиг—
Эдниг, үүрмүдим хәләгъит
Эрдмән сурад суухиг.

Хәләгъит ээдж...
Хальмгин тер өнриг
Бахтит ээдж...
Багъчуд өсдж йовхиг.

Тер үүрмүдтәгъән йовдж
Тосхлгънд нөкд болсв,
Тана күргсн ачиг
Туурсн советдән өгсв.

Эн джил, ээдж
Эврәннь миджәгъән манхв,
Эрдм сургъулән гүүдүлдж
Энъкр нутган харсхв“.

Эрднинхн, 19

БУЛГЪНА ЁКЛ

Джоогна Гәрә байн
Джува маларн туурсн,
Эрднинхнә өмн нургън
Эдлдг газрнь болсн,

„Өмн-Тоостин бөөрг
Өрүн асхид унәртнә,
Өндр, хотхринь тегшлдг
Гәрән хөөднй идшлнә.

Ёкр, темән, адунь иддж
Улан дотрагъар кӯринә,
Ёзӯр угагъар цувдж,
Улан зам татна.

Эн малмудиг өскдгнй
Өнчд, ёгәтә оln
Эләдж насинь чиләдгнй
„Өнр“ Гәрә байн.

Көвүнй, Гәрән өсәд,
Кӯн болхар седв,
Кӯүкнә сәәг хәәгъәд,
Көл-көдләд ниргв.

Тикд Эрднинхн нургънд
Тоомсрта күүкн бääлä,
Угатä Лиджин бүүлд
Осдж сääхн болла.

Күүкн сääхн гим
Ке ургъцта билä.
Көвүдин зүрк авлм
Көркхн өкär билä.

Эн күүкиг шинджлдж
Эднäd Гäräнхн ирв,
Ээдж, аавнь болдж
Энъкр Булгънан өгв...

* * *

Хадм ээджнь дааврта
Хурц шүвтр болв,
Харм төрсн генäртä
Хумха седклтāнь илдв.

* * *

Күн бийстнь ирхлä
Келдж зöргинь хärүллä,
Сурдж угатньр эрхлä,
Сöргдж угагъарн тоола.

* * *

Кесн кöдлмшинь голад,
Кöörкү Булгъниг засв,

Келн, зовалгън чанъгърад,
Күзүцәнъ болдж зогсв.

Тавн джилин эргцд
Тесәд йовад оркв,
Түндән «эс болхла,
Төркән темцәд хәрв.

Ирхләнь ээдж, аавнь
Иньглдж күүкән тевчхш,
Байн Гәрәгъәс аагъад,
Бәәлгъхәр төрүц седхш.

„Газагъан дала малта
Гәрәнәс хәрдж ирх,
Манд энч уултә
Му нерн болх...

Эн үгинь сонъсад,
Ээдж, ааварн күргүлв,
Гетәд кевтсн Гәрәнхн экләд,
Генүлдж гүвдәд зовав.

Амдин зовлнъд булхад
Амт төгәлдж энлв,
Үкхәс онъдан ухан
Үнүнд эс орв...

Ичонь илдәд Гәрәнхн
Эргдж Булгъниг зарлв,

Энрдж зулси берӑн
Гарси мӑрӑрни хазлв.

Хурла йовси мӑрни
Хооран дарвагъад оч,
Хӱвӑси цӑкрси Булгън
Худгин йоралд тусдж.

Худгаснъ татад авхднъ
Хавгин цуси буслла,
Тер зовлнъднъ гашудсиднъ
Толгъан ӱси босла.

Кезӑнък баячудин даджрлгънд
Кедӱ ним эгчнр,
Кец болгънд ӱлдж
Кӱзӱндӑн цевтӑ ӱксн!.

Я ш к у л ь, 1936

ПУШКИН МАНА ПОЭТ

«Алти кедү кевтвч
Өнүгнү хуврдо,
Алдр күн үквчи,
Пернү мартгддо».

(Хуучна хаалыг үлгүр)

Эврә цагтан
алдр Гомер
Энъкр нертә
поэт болдж,
Келнү мергн
асхрсн билгәр
Күмнд үнтә
шүлгүд бичдж,
Кезәнә нертә
Пушкин бәәдж,
Манд үнтә
поэт сәндж,
Байртна сәәхн
романь янзиг
Билгәри үлдж
шаглад сиилсн,
Байджадж сәәхн
орс келиг

Батлад зогсадж
кѡлинъ ишкѹлсн,

Кезәнә нертә
Пушкин бәәдж,
Манд ѱнтә
поэт сәндж.

Бәәсн цагинь
мел кир

Бал орулм
хар ѡнъгтә!

Хаана элчирнь
хәләц кѹчр,
Хор буслгъсн
хаджгър йоста!

Тедн дотр
ганцхн кѡрк
Тѹрѹлдж нер
сонъсдгнь саак,

Кезәнә нертә
Пушкин бәәдж,
Манд ѱнтә
поэт сәндж.
Зун джил
хооран болсн
Зург сәәхн
зѡормѹд гаргъсн,

Зүткдж мел
хаанур боссн
Зөргтә зүркн
келн ургъсн,
Кезәнә нертә
Пушкин бәәдж,
Манд үнтә
поэт сәндж.
Хяәмнә тикд
Чонмудла меяркдж,
Хааг чиг
хорнъ агч—гидж,
Хуухлдж келәд,
үкл үздж,
Хагддж тегәд,
тиикдән үкдж.
Кезәнә нертә
Пушкин бәәдж,
Манд үнтә
поэт сәндж.
Ошәтирин хорн
улм нигтрдж
Ормтдж буслад
ирх цагт,
Келдж эврә
чинрән меддж
Күмнд кергтәгъән
лавта иткәд:

„Ўкхв, царцх
мини цусн
Кесг олн
келн келх
Көк теегин
иньг Хальмг
Келх, санх
бас намаг“.
Игдж өмнән
хәләгъәд үзсн,
Ики кезәнә
меддк келсн,
Кезәнә нертә
Пушкин бәәдж,
Манд үнтә
поэт сәндж.
Залу сәәхн
цогцнь көкрәд,
Зун джил
диг болдж,
Зөөрнь мел
туудж болад,
Залин сәәхн
өнъгәр падрдж,
Түрүнд хорлсн
зергл чонмудиг
дарджасн

Цоогъяс бѳтсн
 путхур социализмд
 кѳрч мандлв.
Кезәнәк теегин
 иньг хальмг
Келснъ кѳцәдж
 джиргълд кѳрәд,
Кецѳ урн
 шѳлгѳдинь умшад,
Келдж мѳнькин
 цуг дуулна:
„Кезәнә нертә
 Пушкин бәәдж,
Манд ѳнтә
 поэт сәндж.

А а д р х н, 1937

ГУРВН ХАР КИР

Гашута
Гурвн
 хар
Гундлта
Цагин
 кир.

Кӧзр
 чи хар.
Кӧрнъ таслдг
 хар.

Кӱчр
 чи хар,
Кӧлӕс хагъцулдг
 кир.

Ӧрк
 чи хар,
Ӧлӕ дасхдг
 хар.

Ӧӕмшгтӕ
 чи хар,
Ӧмнд хорлдг
 кир.

Хулха
 чи хар,
Ховдг шивдг
 хар
Хяälүлдг
 чи хар,
Хорар гооджулдг
 кир.

* * *

Давсн цагин
 чи үлдл
Дасхснъ билрсн
 хаана йосн.

Делгү äлән
 „сургъуль“
Данъгин усн
 нүлмсн.

Йир чамар:
 Äркәр,
 хулхагъар,
 көзрәр,

Ю кехв.
 кел!!

Ўк,
Ўр,

Ғар,
Ўнр тасрдж билр!
Ўзгдлгод,
мел!

Я ш к у л ь, 193

V. ШОГ. ДАМБРЛГЪН.

* * *

МИНИ ЎЗСН ТУУДЖ

Ин. Л—д!

Ода, эндр
Джиргълин булг дотр
Джиргъад ѳснăвдн
Сургъулин булг дотр
Сергăд даснавдн.

Тер хойр иньг
Тагчг сууну? Уга.
Тѳрнъ дурн болад,
Тѳѳг джиргъл хѳврăнă.

Келхăс келнă,
Кѳѳки иньгăн ѳкарлнă:
„Чи С... мини
Чеедж дотрм тодрхач.
Чирм гигъад унтхлам
Чикндм ирăд шимнднăч:

„Иньг“—гигъад,
Ирсн болнач,
Игдж нанд
Иткѳлдж келнăч:

Ургѣджах ногъан
Усн агъарт кѣкрдг,
Ӧсдж йовх багъчуд
Ӧнр социализмд джиргѣдг,
Цаг ода бӕӕнӕ,
Ца цаагъасн ургъна.
Кӕдлхлӕ, кӕцӕхлӕ бӕӕнӕ,
Кишг, сургъуль элвнӕ“.

* * *

Джиргъл—иньгин дурн—
Джиргъл—онц сургъуль
Джиргъл—Советин орн.
Джиргъл—кодлмшин кӕчн.

* * *

Зуг, хая ѳзгднӕ
Зуунас негн харгъна,
Залхун ӕӕль гилднӕ,
Зовсн иньгӕд йовна.

Дуриг «ӕвр» меднӕ
Ориг нам медхш
Дала СССР-т гинӕ
Олдж цагтнӕ чадхш.

Не, ягъад? Ягъсндан?
Нам, залхудан, хоомадан

Кергиг, керг кехш
Күцäхär öмнäсн̄ь седхш.

Теднä негинь
Таанр үүрмүд, сонъсхса,
«Тинг. Кергтä» — гихлätн
Тууджинь олнд умшса.

I.

Кövүнä келдж болсн
Күүкн̄ь күүнä бұл,
Көгшн үр эгчтäгъән
Кесгäс нааран бäädж.

Нег хаврин асхн
Кеер хоюри гарч,
Наадн үнн хойрар
Күүкн келдж йовдж:

«Медхшв — үр эгч
Би гер — бұл болдгиг,
Меддг болхт, эгч
Бичä ичтн, келит» — гив.

Бинч кезәнä хайчклав —
Мартдж оркдж кевтäv.
Багъчудас сур —
Болгъамджтагъар келх, тодрхагъар».

Күүкн хärү сән уга
Күрч гертән прв,

Көвүн иньгән хяагъад,
Келсн болзгинь тоолв.

II.

Хаврар тер көвүнъ
Хора эзлдж авад,
Хаджудм бәәдг билә
Хоюрн үүрлдг биләвдн.

Хөрәд шах хонад,
Хооран хәләгъад гарв,
Хамагъас ирхинь чинънәд,
Хәләгъад би бәәв.

Генткн кевтә дахулад,
Шулун-шудрмг онъгтә,
Гүрмтә күүкн үүрән
Шар—уланчн авад ирв.

Тегәд нимгн эрс гатц
Тагчг-дүлә джиргъл урсад бәәв,
Дакад сән шуугата
Данъ асхн өрүнд
Дуран күрхлә босджагъад,
Дуулладад джиргъад бәәцхәв.

Ай, өрәднъ ода деерән
Аргъта юмн медгдхш,
Күрдгър нег ширә бәәнә,
Кевтдгнъ нүдиднъ үзгдхш.

III.

Ханьго болхла
Хаврт газр деер—
Хойр мод олдж аваад,
Ханъгъадж нёбрән болхмн.

j

Эс гихлә нам
Хот эргдж йовац,
Эв-аргъинь хяагъад,
Хойр, гурвн хонгт
Кевтлго чигн йовдж болхмн.

IV.

Мини джиргълтә хаджутксм
Манъгъдуртнь сән өдрлә,
Мөнъгән гартан атхсн
Меддг дутугъан хәләгъад,

Гергән дахулдж аваад,
Гартаснь батар сүүвдәд,
Гедс гидж кецәлдәд,
Гоодан базрур шиигв.

Өрүн гарсн кевтән
Өдрин дуусн йовв.
Шам шатх алднд
Шурджнънад ордж ирв.
Өмнинь шуугдж нааддг
Өнр хойр хаджудксм
Эндрәс хооран мел
Өрчднь бүүлкн голисәр

Эрсин ца аргъулдад,
Элкснь эвклдэд баяцхав.

V.

Хаджудкм ганцх йовснго
Хяагъад гетэд баяв,
Хяав даяд иньгнь!
Хяаснла кургичи ноолдв.

Тигв чигн орань
Тер кевтан баягъа.
Ширдгиг газр деерягъар
Шамлад тигад делгдж.

Газр деер сан биш,
Гальв сальки улагъад баяна,
Дакад деернь шин биш
Данъдад, хуучрад баядж.

Унунднь юмн болшго
Тунунднь тома куртдж,
Уурнь ханягъад баяхла,
Толгьяань усн босад баяна.

VI.

Тан хойран керг
Тедн адл баядж
Тикла оданас эклхти
Тату—тартган куцах.

VII.

Дурнд ори кергтә
Дегд би иткджәнәв,
Данъгин орнь залхучир
Дарунь кўцәхәр белдти.

VIII.

Хойр джил болад,
Харгъув би теднлә.
Иньгүд гарим атхад,
«Ирвчи цергәс»?—гилдв.

Би геринь сурад,
Байрлад үүрмүдтән одув,
«Мендв?»—гидж орад,
Мөнъгләтә оринь үзүв.

Түнләгъән инәд алдад.
Түрсн саакинь хатхув.
Эп хойр биш алдад
Эврә хоома йовдлдан инәв.

Мансиг инәлдхлә,
Бас дүүджнь дотр бәәсн
Балчхр шар көвүн
Медджәх бәәдлтәгъәр маасхлзв.

Элст, 1938—1940

ЯМАН, ЧОН ХОЙРИН ТУУДЖЛА
ЯПОНСК САМУРАЙИГ
Д Ё Н Ъ Ц Ё Л Л Г Ъ Н

Кезәнә бәәдж...
Көк чон насчад,
Көврәд, эцәд йовдж,
Кесг малд динлгдәд,
Көгшрсән тегәд меддж.

Эн уульдж дуулад,
Эрчмтә багъан сандж,
Экидән тунъгъадж ухалад,
Эврәннь джиргълән тоолдж,

„Би өмннь
Багъдан дөрвн көлтиг—
Бәрс, бәрсәри
Боорлад оддг биләв.

Амм мел мөнъкинд
Алад йовхла улала!
Ўкснә тонь олдхла
Ўлдж чидим немлә!

Малд ода довтлхла,
Мөргәд бийим көөчкнә.

Мекч аратла көөлдхлә,
Муурагъад бийим хайчкна.

Ода би яяхв—
Орчлигм нанд келхичи—
Эн кевәри үкхв—
Эв хәәдж үзхич!

Эн чон гинәд,
Элкнъ харлси кевтв,
Невчк амрч унтад,
Нөөртән зүүд үзв:

Көгши мөгдг чон
Көгши землә көөлдхиг—гисн

Түндән чочдж серәд,
Төгәләд бәәр менънв,
Толгъа деер гарад,
Түдүхи мал үзв!

„Көгши болхла—мини
Күдр болхла—чини“—гидж
Чон гарад гүүв,
Чееджәр мел адгъв.

Малин бәәри сәәхи
Манурад ногъагъари көкрнә.
Маальдж хән, яман
Мел тогтун идшлнә.

Көгши яман үзчкәд,
Күнъкнүләд мәәләд дуудв,

„Көк чон наар,
Күндъя хоюрн“—гив.

„Ўўнә мекәс минн
Ўлўнь йир лавта,
Ўкхинь ўнўг би
Ўнәртән ода медўв“.

Игдж яман
Итклтә болмар санв,
Ирдж ўнўг йовхлань
Игдж бас келв:

Наар, наар шулун—
„Нам чамаг ўзгтхлә,
Ўмкәрдж көгши кевтхәр
Ўкс гигъад дуудув.

Иджлм намаг ўлдхлә,
Ик гидгәр уульлдв,
Идхәр чамаг йовхла
Икәр байрлдж бәәнәв“.

„Иднә, иднә, иднә
Идхәр ирдж йовнав,
Иим амр хот
Идхми бәәджлм“—гив чон.

„Чавас шўднчи му сәндж
Намаг даалгъдж чадшгоч,
Чамд зовагддж
Нанд ўксн тонгоlm.

Түүнь ормд анъгъагъад,
Тер толгъагъас гүүгъад
Тоглад, гәрәдәд ир
Тегәд амарчн орсв.

Амр чамд болх
Амр нанд болх“
„Амр, э, амр
Анъгъагъад гүүгъад ирсв“.

Яман өврән белдәд,
Янънагъад тигәд зогсв,
Чон тендәс гүүгъад,
„Чу“ —гигъад гарв.

Хурдлад ирхләнь чониг
Хойр нүдәрнь мөргв,
Хавлад идх чониг
Хотхрад киискәд оркв.

Мекәр сохлсн яман
Мгасхлздж инәгъад басв,
«Мә-ә—гидж мәәлв,
Му чониг хусв.

Чон түнләнь босад,
Чичрәд йовад бәәв.
Чанъгъар яман ишкәд,
Чи сонъсджа» —гив.

Ўрим өсклго
Ўүрәри ирәд идләч,

Иджлим хармнлго
Инәдж ирәд аллач.

Кегәд йовси харнѣгѣу ўзәд,
Күрч ядад би йовлав.
Көгши чама аашсичи медәд,
Келәри меклдж алхар седләв.

Би сансан күцәвв —
Багъчудан оч байрлулнав,
Чон чамаг сохлув
Чимпион би болув».

Минь ним седлтә
Махч чонмуд бәәнә,
Кори шүлсән цүврүләд,
Кәврдж шүдән бүлүднә.

Болв эднә шүднә
Бүлү болдж мокси,
Цагнә чилдж чидлнә
Цухрдж гедр хәрсн,

Энд-тендән хәләггәд,
Эмкәлдәд йовгән сууцхана.
Эвнә болхла довтлад,
Энѣгин адучиг даджрцхана.

Тигв чиги даагдад,
Теднәс хәрү цокулна.
Цус, махан идәд,
Цуцрдж даки салдана.

Чидл кӱршго орнур
Чирмӱго хӱлӱлднӱ.
Чееджнь мел ӱӱнӱр
Чилӱхӱр мӱнъкин дӱӱрхнӱ.

Эннь орчлнӱд ил
СССР мана ончта!
Эклӱд дӱӱльлдхлӱ ил
Экинъ цацм чидлтӱ!

3.

ӱдӱ мет
ӱнӱн барсн чонмуд,
Мана меджӱд
Мӱлкӱд ирдж йовдж.
Болдас бат
Баатр Востокин харулчир
Харгӱхланъ кӱӱчӱд,
Хӱрӱ ормарнь кӱӱдж.

Чидлнь батрхасн
 кӱгшрх талан
Чн Японъ
 ман тал,
Чкаловмуд алдршсн
 Ар далан
Чидлиг давдж
 неджӱдӱр мел
Нисдж гарад
 кӱрӱд ирдг

Нертä СССР-лă
ноолдх чи юмбч?
Ниргдж хурад
цергт морддг
Нăрхи шармудла
Ноолддж чи чадхмбч?
Уга, ăлд
бăăх билă!
Унтхч тўўнăс
давхла чи!
Уур, ăлд
бăăх билă!
Уульхч манас
цокулхла чи!

Э л с т, 1938

I. ЛЕНИН—СТАЛИН

халх

Мөнъкрх нерн	3
Сталин, алдр орна нарт (дун)	5
Сталин (дун)	7
Мини байр	9
Хөрн джил коммунизмин хаалгъар	11

II. ГАРДНР. УЛАН ЦЕРГ. ЗҮРКН.

Мана кагин гәрднр	14
Элā	18
Дживртн	20
Хасан нуурин ца.	23
Халхин голин өөр	24
Диилх мини дурн	28
Менд йов (дун)	31
Зүркнā дуулси дун	32
Мана менд	34
Зүркнāннь дурлси зүркнд	36

III. ТӨРСКН. КОЛХОЗ.

Мана май сāāхн	38
Баазр стахановец	40
Советдāн тоомсрта өвгн	45

IV. ДАВСН ЦАГ.

Ээждән.	.	.	.	.	.
Булгъна ўкл	.	.	.	.	.
Пушкин мана поэт	.	.	.	.	.
Гурвн хар кир	.	.	.	.	.

V. ШОГ. ДАМБРЛГЪН.

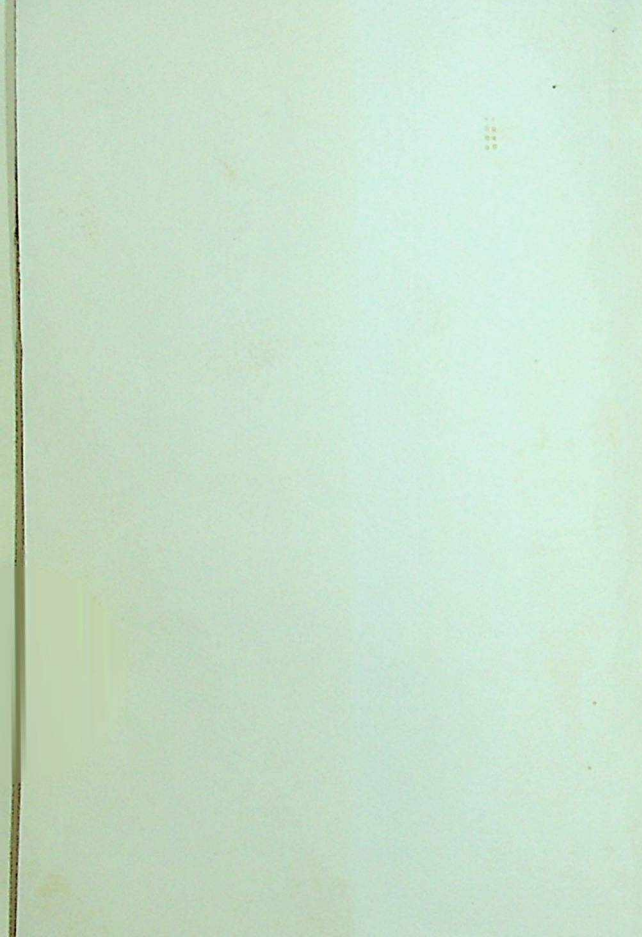
Мини ўзсн туудж	.	.	.	.
Яман чон хойрин тууджла японск	.	.	.	.
самураинг дўнъцўллгън	.	.	.	.

Редактор Г. Шалбузов
Корректор Н. Эрдниев.
Тех. редактор П. Швачко

Сдано в набор 11/V-40 г. Подписано к печати 27/V-40 г.
Бум. 60×32¹/₃₂. Печ. листов 2¹/₂. У.-а. л. 2. Зн. в печ.
46.000. Тираж 3150. Уполн. Главлита № АН—966. Заказ №

Типография № 1 НКМП, гор. Элиста

j

1-50

15 April (2004)

Ўннь 1 арс. 50 ден.

26 553

Элдэ Кектеев

О р л ы
нашего
времени
СТИХИ.

На калмыцком языке.